

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

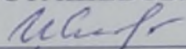
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності
Кафедра туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

Інна СТАШЕВСЬКА

27 серпня 2020 р.

МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ В ТУРИЗМІ

Робоча програма навчальної дисципліни

Освітньо-професійна програма Туризмознавство

Спеціальність 242 «Туризм»

Галузь знань 24 Сфера обслуговування

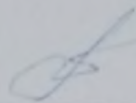
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Робоча програма Міжкультурні комунікації в туризмі
за спеціальністю 242 Туризм. « 25» серпня, 2020 року 11 с.
Мова навчання — українська

Розробник: **Мирослава ЯРІКО**, кандидат культурології, старший викладач кафедри туристичного бізнесу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри туристичного бізнесу

Протокол від «25» серпня 2020 року № 2
Завідувач кафедри туристичного бізнесу
доктор культурології, доцент

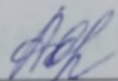
Любов БОЖКО

(підпис)

Робочу програму затверджено на Раді факультету соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності

Протокол від « 25» серпня 2020 року № 1

Голова Ради факультету,
доктор педагогічних наук, професор

Алла СОЛЯНИК

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>24 Сфера обслуговування</i>	<i>за вибором</i>	
<i>2 розділи</i>	Спеціальність (освітня програма) 242 “Туризм” ОПП “Туризмознавство”	Рік підготовки:	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: не передбачене		4-й	-й
Загальна кількість годин — 90 годин		Семестр	
		7-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 самостійної роботи студента - 2	Ступінь: бакалавр	Лекції	
		10 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
60 год.	год.		
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: <i>залік</i>	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 30/60 годин)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Міжкультурні комунікації в туризмі” є ознайомлення студентів з теорією та практикою міжкультурних комунікацій.

Міждисциплінарні зв’язки: дисципліна «Міжкультурні комунікації в туризмі» є частиною блоку дисциплін, присвячених дослідженню та провадженню комунікацій у туристичній діяльності (таких, як Організація соціальних комунікацій в туризмі, Етика бізнесу або Соціокультурні аспекти бізнес-комунікацій), потребує володіння рідною та іноземними мовами, використовує знання та компетентності, набуті під час вивчення дисциплін суспільно-політичного та психологічного блоків. У свою чергу закладає знання та формує компетентності, які поглиблюються під час викладання таких дисциплін, як “Спеціалізований туризм”, “Туроперейтинг” тощо. Дисципліна становить підґрунтя для подальшої наукової, практичної роботи та підприємницької діяльності у туристичній сфері.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Міжкультурні комунікації в туризмі” є:

- набуття студентами відповідних знань для практичної діяльності у площині міжнародних бізнес-комунікацій;
- розвиток у студентів здатності до критичного аналізу різних світоглядних концепцій;
- набуття здатності вирізняти стереотипи та уміння їх нейтралізувати або використовувати у комунікації;
- набуття студентами здатності ставити власну мету та реалізовувати її у процесі міжкультурної комунікації.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студентів мають бути сформовані наступні компетентності:

- розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні і професійній діяльності;
- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- екологічність мислення та соціальна відповідальність;
- здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань;
- навички використання інформаційних та комунікативних технологій;
- здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми;
- здатність спілкуватися рідною та іноземною (ними) мовою (мовами);
- навички міжособистісної взаємодії;
- уміння працювати автономно та в команді;
- здатність планувати та управляти власним часом;
- уміння дотримуватись норм здорового способу життя та впроваджувати їх у особистій та професійній діяльності;
- знання і розуміння предметної області своєї професії;

- уміння застосовувати фахові знання на практиці;
- здатність аналізувати туристичний потенціал території;
- розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);
- здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;
- здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку;
- здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу;
- здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації;
- здатність працювати у полікультурному середовищі;
- здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.
- Оскільки дисципліна викладається у 7 семестрі, то є однією з узагальнюючих дисциплін ОПП “Туризмознавство”, очікуваними програмними результатами навчання є набуття студентами уміння:
 - відтворювати основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
 - визначати зміст базових понять з туризмознавства та організації туристичного обслуговування, а також світоглядних та суміжних наук;
 - виявляти і пояснювати принципи і методи організації та технології обслуговування туристів;
 - просувати та реалізовувати туристичний продукт;
 - організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки;
 - розуміння принципів і процесів щодо організації роботи суб’єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна);
 - демонструвати навички володіння державною та іноземними (ною) мовами (мовою);
 - застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг;
 - встановлювати зв’язки з експертами туристичної та інших галузей;
 - проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
 - проявляти професійну толерантність до етичних принципів;

- відстоювати свої погляди в розв’язанні професійних завдань;
- виявляти проблемні ситуації;
- приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;
- демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.

Обсяг навчальної дисципліни — 3 кредити ЄКТС.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади міжкультурних комунікацій

Тема 1. Пролегомени.

Термінологія. Історія введення до наукового та академічного простору. Міждисциплінарні зв’язки. Термінологічний апарат. Основні напрямки досліджень міжкультурних комунікацій.

Тема 2. Світоглядні засади міжкультурних комунікацій.

Світогляд. Типи світогляду (світський, релігійний, квазірелігійний). Менталітет. Проблема гендеру. Практичні висновки з теорії Г. Хофстеде. Трансформація Золотого правила етики відповідно до світогляду.

Тема 3. Типологія культур та міжкультурна комунікація.

Модель вивчення культурних цінностей Герта Хофстеде. Шість вимірів культури: дистанція влади, індивідуалізм-колективізм, чоловіче-жіноче, ставлення до невизначеності, стратегічне мислення. Типове та особливе. Глобальні, локальні культури, контркультура. Субкультура, метакультура.

Розділ 2. Практичні аспекти міжкультурних комунікацій

Тема 4. Крос-культурний менеджмент

Стратифікація культур за сприйняттям часу, простору, дистанцією влади, чоловічим та жіночим, ставленням до старшого та молодшого. Аналіз доступних фото-, аудіо-, відео- та літературних матеріалів.

Тема 5. Провадження комунікацій з представниками країн світу.

Реалізація теоретичного матеріалу у практиці встановлення комунікації з представниками інших культур основних культурних регіонів світу.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього о	у тому числі				
л		пр	сем	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Теоретичні засади міжкультурних комунікацій						

Тема 1. Пролегомени.	2	2				
Тема 2. Світоглядні засади міжкультурних комунікацій	7	2				5
Тема 3. Типологія культур та міжкультурна комунікація.	14	4				10
Разом за розділом 1	23	8				15
Розділ 2. Практичні аспекти міжкультурних комунікацій						
Тема 4. Крос-культурний менеджмент	32	2	10			20
Тема 5. Проведення комунікацій з представниками країн світу.	35		10			25
Разом за Розділом 2	67	2	20			45
Усього за навчальною дисципліною	90	10	20			60

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Крос-культурний менеджмент	10
2	Комунікації з представниками країн світу.	10
	Разом	20

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Толерантність у міжкультурних комунікаціях	15
2	Конфлікт у міжкультурних комунікаціях (макрорівень, мезорівень, мікрорівень)	15
3	Чоловіче-жіноче у міжкультурних комунікаціях	15
4	Влада та її символіка у міжкультурних комунікаціях	15
	Разом	60

Форми та методи навчання

Лекції та практичні заняття із застосуванням мульти-медійного матеріалу, проблемно-пошукових методів, пояснювальних, дискусій, круглих столів, спілкування з експертами, роботи в малих групах, командної роботи з організації масових подій тощо.

Методи контролю

Поточне опитування, аналіз обговорення у форматі круглого столу, командний проект, залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Розділ 1			Розділ 2		
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T4</i>	<i>T5</i>	
5	10	10	30	45	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Програма та робоча програма дисципліни, конспект лекцій, методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи.

5. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Бацевич Ф.С. Українсько-російський словник термінів міжкультурної комунікації / Ф.С. Бацевич, Г.Ю.Богданович. – Саки: Фелікс, 2011. –284 с.
2. Берри Дж., Пуртинга А.Х., Сигалл М.Х., Дасен П.Р. Кросс-культурная психология. Исследования и применение. – Харьков: Гуманитарный Центр, 2007. – 560 с.
3. Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.journ.lnu.edu.ua/kaf_zp/Books/MediaCulture.pdf
4. Wierzbicka Anna. Understanding Cultures through Their Key Words (English, Russian, Polish, German, and Japanese) / Anna Wierzbicka. — New York, Oxford University Press, 1997. — 328 p.
5. Hall Edward T. The Silent Language / Edward T. Hall. – Greenwich, Conn. : Fawcett Publications, 1959. – 322 p.
6. Hofstede Geert, Hofstede Gert Jan, Minkov Michael Cultures and Organizations: Software of the

Mind /Geert Hofstede, Gert Jan Hofstede, Michael Minkov. – New York : McGraw-Hill USA, 2010. – 550 p.

7. Hofstede Geert Masculinity and Femininity: The Taboo Dimension of National Cultures. – Thousand Oaks CA : Sage Publications, 1998. – 238 p.

Допоміжна

8. Библер В.С. Культура. Диалог культур // Вопросы философии. – 1989. – № 6.
9. Блавацький С. Стереотипізація образу українців в західних медіа / Сергій Блавацький // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С.360-367.
10. Богдан С.П. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С.П. Богдан. – К., 2001. – 302 с.
11. Бондырева С.К. Толерантность (введение в проблему) / С.К. Бондырева, Д.В. Колецов. – М., 2003. – 107 с.
12. Браун Д. Р., Файерстоун Ч. М., Міцкевич Е. Висвітлення конфліктів та становища етнічних меншин // Браун Д.Р., Файерстоун Ч.М., Міцкевич Е. Теле/радіоновини та меншини. – К.: Всеуuito, 1996. – 205 с.
13. Гачев Г. Ментальности народов мира / Г. Гачев ; ред. Л.А. Аннинский. – М.: Алгоритм, Эксмо, 2008. – 544 с.
14. Гласс Л. «Я читаю ваши мысли» / Лириан Гласс., 2010. – 352 с.
15. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія / І.О.Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.
16. Горелов И.Н. Невербальные компоненты коммуникации / И.Н. Горелов. – М. : Наука, 1980. – 352 с.
17. Грипась В. Пішки по Дністру / Володимир Грипась // Міжнар. туризм. — 2011. — № 4. — с. 136-140
18. Данилюк І. В. “Мовні конфлікти” та конструювання етнічної і національної ідентичності // Соціальна психологія – Київ, 2005. – № 3 (11) – С. 43-51
19. Донец П.Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации / П.Н. Донец. – Харьков: Штрих, 2001. – 384 с
20. Жайворонок В.В. Знаки української культури: словник-довідник / В.В.Жайворонок. – К.:Довіра, 2006. –703 с.
21. Завірюхіна М. За кордон із залізним другом / Марія Завірюхіна // Міжнар. туризм. — 2010. — № 4. — С. 116-119.
22. Зиновьев Д.В. Социокультурная толерантность – ее сущностные характеристики / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://res.krasu.ru/paradigma/1/6.html>
23. Зінченко А. Концептуальні ідеї розуміння сутності феномена «комунікативна толерантність» / А.Зінченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – Запоріжжя: б.в., 2009. – Вип. 3(56). – С. 213–219.
24. Квартальнов В. А. Международный туризм: политика развития : учеб. пособие / В.А. Квартальнов, А. А. Романов ; Рос. междунар. акад. туризма. — М. : Совет. спорт, 1998. — 142 с.
25. Козуб Л.С. Специфіка міжкультурної комунікації в текстах усних засобів масової комунікації / Л.С.Козуб. – Київ. : 2000. – 110 с.
26. Куликова Л.В. Коммуникативный стиль в межкультурной парадигме / Л.В. Куликова; Краснояр. гос. пед. ун-т им. В.П. Астафьева. – Монография. – Красноярск, 2006. – 392 с.
27. Лазарчук О. Стереотипи і образи України крізь призму британського тижневика «The Economist»/ Оксана Лазарчук // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С.232-140
28. Леонтьев А.А. Психология общения / А.Леонтьев. – М.,1997. – 365с.
29. Льюис Р.Д. Столкновение команд. Успешное управление международной командой / пер. с англ. Т. Чепкова. – Москва : Инфотропик Медиа, 2013. – 256 с.

30. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація» / І. Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 8. – С. 108–113.
- Малевич Ю. Сырная карта мира: Нидерланды, Франция, Италия / Юлия Малевич // Секретарь-референт. — 2011. — № 8. — С. 88-99.
31. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
32. Махній М. Етноеволюція: науково-пізнавальні нариси. – К. : Blox.ua – 432 с.
33. Мацумото Д. Психология и культура. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – 416 с.
34. Наварро Дж., Карлинс М. Я вижу, о чём вы думаете / Д.Наварро, М.Карлинс; пер. с нгл. О.Г.Белошеев. – Минск «Попурри», 2009. – 336 с.
35. Окладникова, Елена Алексеевна Международный туризм: география туристских ресурсов мира : учеб. пособие / Е. А. Окладникова. — М. : Омега-Л ; СПб. : Учитель и ученик, 2002. — 384 с.
36. Почебут Л.Г. Кросс-культурная и этническая психология: Учебное пособие. - СПб.: Питер, 2012. – 335 с.: ил.
37. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Г.Г.Почепцов. – К.:ВЦ «Київський університет», 1999.-308 с.
38. Рапай К. Культурный код: Как мы живем, что покупаем и почему (The Culture Code: An Ingenious Way to Understand Why People Around the World Live and Buy as They Do, Clotaire Rapaille). – Пер с англ. – М: Альпина Бизнес Букс, 2008 – 167 с.
39. Сорокина Н.В. Национальные стереотипы в межкультурной коммуникации: Монография. – М.: ИЦ РИОР: НИЦ ИНФРА-М, 2016. – 268 с.
40. Тер-Минасова С.Г. Война и мир языков и культур: вопросы теории и практики / С.Г.Тер-Минасова. – М. :АСТ: Астрель: Хранитель,2007. – 286 с.
41. Тимофеев Т. Виклики ХХІ століття — дебати про альтернативи // Політична думка. — 1999. — № 4.
42. Фрейд З. По ту сторону принципа удовольствия / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/freyd/po_stor.php.
43. Харше Р. Глобализация и процесс изменения границ в международных отношениях // Восток — Запад. Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. — М., 2002.
44. Хоменко Т. ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації / Тетяна Хоменко // Вісник Львівського Університету. – Серія Журналістика. – 2007. – Вип. 30. – С.62-67
45. Хорни К. Невротическая личность нашего времени. Самоанализ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.aifet.com/books/transl_v4_Horney.pdf
46. Черняк Н.В. Межкультурная компетенция: история исследования, определение, модели и методы контроля: монография». – 1-е изд. - М.: Флинта, 2016. – 265 с.
47. Шупік Б. В. Поняття й ефективні методи державного регулювання міжнародного туризму в Україні / Шупік Б. В. // Держава та регіони. — 2010. — № 1. — С. 130-135.
48. Эко У. Отсутствующая структура Введение в семиологию/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philol.msu.ru/~discours/images/stories/speckurs/eco-la-struttura-assente.pdf>
49. Юнг К.-Г. Человек и его символы / К.-Г.Юнг; [под. общ.ред.С.Н.Сиренко].- М.: Серебряные нити, 1998. – 368 с. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В.М.Манакін.- К.:ВЦ «Академія», 2012. – С.32-37.
50. Юнг К.Г. Архетип и символ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bookap.info/psyanaliz/yung_arhetip_i_simvol/
51. Юнг К.Г. Очерки по психологии бессознательного / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://akravchenko.ru/uploads/.../Ung_Ocherki_po_psihologii_bessoznatelnogo.pdf
52. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://monoskop.org/images/0/00/Jakobson_Roman_Raboty_po_poetike.pdf
53. Яцимірська Марія Моделі міжкультурної персвазії в Інтернеті / Марія Яцимірська // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; – Львів : ЛНУ імені Івана

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури
2. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
3. **Інтернет-ресурси**
 - 1) <https://www.commisceo-global.com/resources/country-guides/> Commisceo Global Consultancy Ltd
 - 2) <https://ua.mfa.lt/ua/ua/news> Сайт посольства Литви в Україні
 - 3) <https://geerthofstede.com/landing-page/> Сторінка Г. Хофстеде
 - 4) <https://www.hofstede-insights.com/> Офіційний сайт Г. Хофстеде
 - 5) <https://www.youtube.com/channel/UCUcKSKIAhH7Lzo0o08K5KcQ> Канал українського мігранта у Німеччині
 - 6) <https://www.youtube.com/watch?v=07JYfRGn5lY> Канал українського мігранта у США
 - 7) <http://usaid.kiev.ua/forum-ukraincev-v-ssha/> Форум українців у США
 - 8) <https://www.youtube.com/watch?v=z0I2iuC5m8w> Канал українського мігранта у Польщі
 - 9) <https://www.instagram.com/Mariespb/> Блог про специфіку життя та роботи у Туреччині
 - 10) <https://www.instagram.com/Listvica/> Блог про специфіку життя та роботи у Стамбулі
 - 11) <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/106289> Сайт OSCE (the Organization for Security and Co-operation in Europe), Організації безпеки та співробітництва у Європі.
 - 12) <https://en.unesco.org/5-ways-to-counter-hate-speech> Розділ сайту UNESCO, присвячений мові ненависті